

J. Tews: Grundzüge der deutschen Schulgesetzgebung. Leipzig, Voigtländer, 1913, 8° IV+184 l., 2-60 M.

Több német állam a közoktatás ügyében új törvény alkotására készül. Ez indította a lipcei tanítók Neue Bahnen nevű pedagógiai irodalmi társaságát arra, hogy a szerzővel megírassa e könyvet, amelyben a német népiskolai törvények legfőbb rendelkezéseinek és alapelveinek egységes szempontú bírálatát találjuk. A népiskolát az egész köznevelésben egyik résznek nézi s ilyenül tárgyalja, azon az elvi alapon, hogy az államban a népnek csak *egy* iskolájának szabad lennie, amely *egy* iskolának a tagolása csupán az oktatás különböző céljai és anyaga szerint történhetik. Nem az ismertetés, hanem az irányjelölés e könyvben az értékes. A mai törvényekből indul ki, főként az ellentétekre mutatva rá s határozott alapot nyújtva az érvek mérlegelésére. Ez az alap: az egységes iskola gondolata; de nem csupán odaveti, hanem a kiépítés módjait is felmutatja. A szerző sok év óta foglalkozik iskolapolitikai kérdésekkel; mélyen ismeri a nevelés javításának nehézségeit, ezért érdekes és biztató az a tapasztalata, hogy országgyűléseken is lehet fogékonyságot találni a neveléstani alapról kiindult újító törekvések iránt, ha arra való emberek a képviselőik. Meg az a másik, hogy ma az iskola már nem érezheti magát harcban a néppel, mert már nem is csak a *népért*, hanem a *néppel* harcol.

A pedagógia és politika kapcsolatát mi is élénken érezzük; szükséges, sőt kényszerítő volta elméletileg is világos előttünk. De azért itt még mindig szokatlannak és a széleken járóknak nézik sokan, ha valaki éppen mai viszonyaink között a köznevelés minden kérdése közül a nevelés és a nemzeti élet kapcsolatának megfontolását és kellő alakítását tartja legelső feladatnak. Ezért Tews könyve nekünk is időszerű; hiszen mindenfelé új törvényt sürgetünk mi is.

Sőt sürgetjük — ha nem is sokan és elvészõ hanggal — az egységes köznevelési törvény előkészítését is! Természetesen többet érne a sürgetésnél a nekifogás. Nekünk ez nem is volna annyira széleskörű munka, mint azé, aki a német államok törvényeit vette sorra. Kivált művelődési politikusaink felettébb szűk körének és köznevelésünk intézőinek tehet Tews könyve jó szolgálatot. S bizonyára felébreszti azt a gondolatot, hogy ilyen természetű munkára nekünk is szükségünk van. Elsősorban ugyan nem olyanra, amely személyes álláspontot érvényesít, hanem olyanra, amely a hazai állapotokat és törekvéseket a tárgyiasságra való határozott törekvéssel, melékgondolatok nélkül összeállítja.

Imre Sándor.